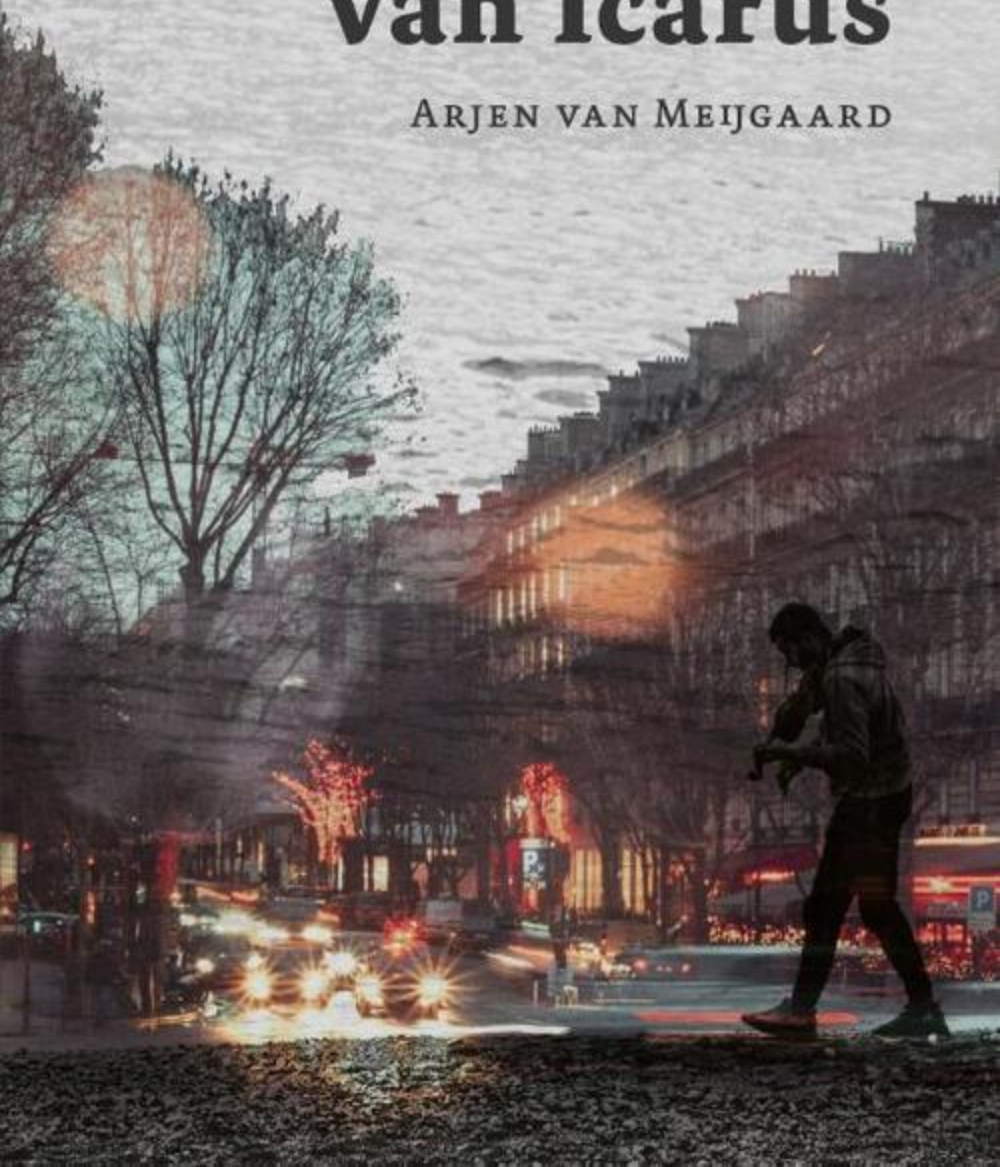

De laatste klanken van Icarus

ARJEN VAN MEIJGAARD

zondag

Mijn linkerhand maakte de hele reis snelle loopjes over mijn rechteronderarm. Heen en weer, om en om, trillers, tot ik er kramp van kreeg. Het landschap dampte in de ochtendzon, de lucht was zachtblauw.

Vanmorgen stond op de keukentafel een wijnglas met een bodempje wijn erin. Louise ruimde altijd alles op voor ze naar bed ging. In de badkamer was tandpasta gemorst op de rand van de wastafel. Ik durfde nauwelijks te ontbijten, zo geruisloos mogelijk ben ik het huis uitgegaan zonder het alarm in te stellen, wie weet was er inderdaad iemand anders dan Louise thuisgekomen en had ik vannacht met een onbekende onder hetzelfde dak geslapen.

Bij metrostation Solferino kwam ik weer boven de grond, de stad was aan het opwarmen. Bij de bakker kocht ik een paar croissants en gelukkig stond er een koffiemachine.

Het museum was al open. Ik installeerde me op dezelfde plek waar de fagottist had gestaan, midden voor de trap, achter me een blinde muur. Met de wasknijpers klemde ik de *Boléro* van Ravel op mijn lessenaar en begon het overbekende loopje eindeloos te herhalen. In de orkestuitvoering komen er steeds meer instrumenten bij, ik ging steeds harder spelen. Op de hoek van de straat sloot iemand hardhandig een raam. Daarna speelde ik een eenvoudig vioolconcertje van Vivaldi, een oude vrouw in een bontmantel bleef even staan, vooral om het geruite jasje van haar hondje recht te trekken. *Liebesfreud* en *Liebesleid* van Kreisler volgden, daarna een paar solosonates van Bach. Ik speelde aan één stuk door, herhaalde stukken twee of drie keer en probeerde onder het spelen de voorbijgangers aan te kijken,

maar werd daardoor te veel afgeleid en moest dan opnieuw beginnen. Heel af en toe gooide iemand wat in mijn kist. Na ongeveer een uur stopte ik en at ik een van de croissants. Mensen waren op de trap gaan zitten, de eerste lichtung had het museum alweer verlaten. Iemand wees naar mij, een man van middelbare leeftijd kwam zelfs naar me toe met een verzoeksnummer, een of ander popliedje dat ik niet kende.

Ik begon weer met de *Boléro* en zette daarna de *Lente* van Vivaldi op mijn lessenaar. Ineens kwam er een man recht op mij af, in zijn hand droeg hij een langwerpige koffer. Het was de kleine fagottist. Toen hij voor me stond, leek hij nog meer op een bokser of een straatvechter, boven zijn wenkbrauw zat een litteken, over zijn kin en wangen lag een waas van donkere stoppeltjes.

Ik stopte met spelen en we stonden tegenover elkaar, ik met mijn viool onder mijn kin, hij met zijn fagotkist tussen zijn benen op de grond.

‘Wat doe je hier?’ vroeg hij dreigend. ‘Dit is mijn plek.’

Ik haalde mijn schouders op en mompelde iets verontschuldigends.

Nadat hij in mijn kist gekeken had, maande hij me mee te komen. ‘Kom, we gaan koffiedrinken, dan leg ik het je uit.’ Hij sprak Frans met een rollende ‘r’ en afgekorte klanken. Zijn vastberadenheid gaf me geen andere keuze dan te doen wat hij zei. Bij het laatste van drie cafés naast het museum gingen we naar binnen, de barman gaf de fagottist een hand en mij ook.

‘Dit is mijn uitvalsbasis en schuilplek voor als het regent.’ Met zijn duim wees hij in de richting van het museum. ‘Ik sta daar al vijf jaar.’

Hij wachtte tot de barman zich met andere klanten ging bemoeien en op zachte toon vervolgde hij: ‘Je kan hier makkelijk tweehonderd franc per uur verdienen.’ Via de spiegel achter de bar keek hij me veelbetekenend aan en een lang moment stonden we zwijgend naast elkaar. Uit zijn zak haalde hij een

handvol kleingeld en hij legde de munten rinkelend op het glimmende zink van de bar.

‘Deze keer betaal ik.’ Hij haalde zijn neus op en slikte de rochel door. ‘Jij doet de ochtenden, ik neem de middagen. Van tien tot één sta jij er en je wacht tot ik er ben.’

Hij bestelde twee koffie en betaalde met de munten die hij voor zich had uitgespreid. Om de afspraak te bezegelen, stak hij zijn hand uit. ‘Milan.’

Hij zei dat hij even wat moest regelen en daarna terugkwam, tot die tijd kon ik spelen.

‘Mijn eerste advies: haal je kist om de zoveel tijd leeg, als hij te vol zit, geven mensen minder.’

In een vreemde roes ging ik weer onder aan de trap staan, het voelde alsof ik aangenomen was voor een baan. Ik stemde mijn viool en begon met een zigeunerstuk dat ik lang geleden eens gespeeld had. De tonen klonken minder iel dan zonet, het leek of meer mensen me hoorden spelen. Iemand poseerde naast me terwijl er een foto werd gemaakt, mensen bleven staan om te luisteren. Na de *Czardas*, die ik vanmorgen te snel en daardoor slordig had gespeeld, klonk nu zelfs een voorzichtig applausje.

Milan kwam de trap aflopen, hij zwaaide en wees met een glimlach op zijn horloge.

Terwijl ik het stuk afrondde waar ik mee bezig was, zette hij zijn fagot in elkaar, sabbelde op het riet, klapte zijn lessenaar uit en zette een cassette recorder naast zich op de grond.

‘Een fagotconcert van Kalliwoda. Niemand kent het, daarom werkt het zo goed.’

Ik haalde het geld uit mijn kist en pakte alles in.

‘Tot volgende week. Niet vergeten, om tien uur gaat het museum open. Wees op tijd.’

Met zijn voet drukte hij een van de zwarte knoppen op de cassette recorder in en de orkestbegeleiding begon; na een paar

maten zette hij in. Op de paarse bodem van zijn fagotkist glom een munt van vijf franc.

De zenuwen van die ochtend hadden plaatsgemaakt voor een voldaan gevoel. Ik liep naar de grasvelden voor het Invalides, de gouden koepel glinsterde in de zon. Studenten waren aan het frisbeeën, mensen lagen op het gras, er werd gepicknickt. Ik telde mijn geld, centimes, veel muntjes van één franc, een paar van vijf en tien. Dat het zo makkelijk ging, had ik niet verwacht. Ik overwoog op nog een andere plek te gaan staan. Bij Centre Pompidou of misschien zelfs het Louvre, zou het daar ook lukken?

In de trein terug telde ik nogmaals wat ik die dag had verdiend. Alsof het uit de lucht was komen vallen, je legt je kist open en begint met spelen. En als Milans voorspelling klopte, kon ik nog meer ophalen. In Den Haag had ik nooit op straat gestaan, hoewel je in de Passage goed kon verdienen, had iemand ooit gezegd.

Het belangrijkste was dat ik volgende week een afspraak had en dat mijn zaterdagen en zondagen niet meer leeg waren.

Het blauwe notitieboekje zou ik gebruiken voor de opbrengsten. Ik wist nog wie me als eerste wat had gegeven: een oudere man met een blauw colbert. Hij had even staan luisteren, liep door en kwam niet veel later terug met een plastic tasje waar een stokbrood uitstak. Hij gaf me twee franc.

maandag

Haar vriendje was op bezoek geweest uit Finland; diezelfde avond dat ik onverwacht voor de deur stond, had ze het uitgemaakt. Bedroefd was ze niet. We dronken koffie op het plein voor de Sorbonne.

Met een paar meisjes van de cursus waren ze een paar keer uit geweest. De Amerikaanse wilde vooral dansen en iemand

vinden om de nacht mee door te brengen, dus waren ze in de disco geëindigd.

Kira vroeg of ik zaterdag kwam, ik antwoordde dat ik de volgende ochtend op straat viool moest spelen bij het Musée d'Orsay. 'Dan moet je blijven slapen,' besloot ze kordaat.

Ik wilde niet zomaar wegblijven, daarom heb ik het vanavond aan Louise gevraagd. Ze zei dat ze me niet nodig had in het weekend, dus dat ik in Parijs kon blijven. Ze zat met Hugo aan tafel in de keuken en zei tegen Hugo dat ik vast een vriendinnetje had. 'Oh, zoals papa,' antwoordde hij. Ze stond op en liep zonder iets te zeggen de keuken uit.

In de grote supermarkt had ik een paar weken geleden een radio gekocht. Ik verstond steeds meer van wat er gezegd werd. Er was zelfs een zender die vanaf Montmartre uitzond, veel chansons en jazzmuziek. Zo hoorde ik voor het eerst Grappelli, melancholische vioolmelodieën. Er klonk veel gekraak en ruis doorheen, het lukte me niet de zender scherp af te stellen. Er werd gezegd dat hij binnenkort ging optreden, waar kon ik niet verstaan.

Ik heb zojuist doorgelezen wat ik tot nu toe genoteerd heb. Hier en daar heb ik wat doorgestreept en in de kantlijn toegevoegd. Er zijn veel onbeschreven dagen, die leken te veel op de voorgaande. In Parijs heb ik vaak genoeg gedachten en ideeën, maar op het moment dat ik thuiskom, ben ik ze vergeten. Ze verdwenen als metro's in de donkere gangen onder de grond.

weekend

Sloop de routine er al bij de tweede keer in? Alsof ik niets anders gewend was, was ik op dezelfde plek gaan staan. Het was nog rustig, voor de deur van het museum stonden mensen te wachten tot het openging. Ik had twee treinen eerder genomen.

Louise had de avond ervoor gevraagd wat ik ging doen het weekend, ik verzwegen het spelen en zei dat ik uitging. Ze noemde een paar cafés waar ze vaak kwam in de periode dat ze studeerde. De mooiste tijd tot nu toe, zei ze, vooral omdat ze niets hoefde en alles leek te kunnen. 'Maar dat besef je pas achteraf.'

Op de trap ging een jongen met een gitaarkist zitten, hij klapte hem open en keek naar zijn instrument. Snel pakte ik alles uit en begon zonder te stemmen met het eerste wat ik uit mijn tas had gehaald, de *Méditation* uit de *Thaïs*. De gitarist werd opgehaald door een andere jongen, hij gooide een muntje in mijn kist toen hij wegliep en stak zijn duim in de lucht.

Nadat de deuren open waren gegaan, verdween iedereen het museum in en speelde ik verder voor de gevels en gesloten ramen. Nu begreep ik waarom Milan mij de ochtenden gegund had, 's middags was er veel meer publiek.

Hoewel er niet veel geld in lag, haalde ik om het uur bijna alles uit mijn kist, op een munt van vijf franc na. Een moeder dwong haar twee kinderen naar mij te luisteren, ze kregen elk een muntje dat ze met veel tegenstribbelen in mijn kist gooiden, de vrouw lachte geforceerd.

Mijn viooldocente had me leren improviseren, of in ieder geval gezegd dat ik naast etudes en toonladders ook zelf dingen moest verzinnen. In het begin hadden de flarden kop noch staart, daarna lukte het steeds beter om rond een thema of een aantal noten een compositie te creëren. En het leek of mijn melancholische improvisaties meer opleverden dan de klassieke stukken die ik van blad speelde.

Onder het spelen bedacht ik me dat ik deel uitmaakte van de mensen die in en rondom het museum hun geld verdienden. De man in de krantenkiosk op de hoek, de obers in de cafés aan de zijkant, de suppoosten tussen de schilderijen, ik was een van hen.

Vanmorgen kwam een lange slanke man op me af, hij droeg een rond brilletje en een zwart mutsje. Onderzoekend keek hij me aan en zei dat ik goed speelde. Zuiver, veel beter dan die accordeonisten in de metro. Zelf was hij zanger en koördirigent. Of ik op het conservatorium zat, vroeg hij. Zijn vrouw nam een foto van hem en mij. Ik kreeg een hand en ze wensten me succes. Zou ik in een plakboek terechtkomen? Met onder de foto het bijschrift: straatmuzikant in Parijs.

Milan loste me om stipt één uur af. Hij keek in mijn kist en vroeg of het goed was gegaan.

'Ik zie je straks om vijf uur, dan drinken we een biertje. Jij betaalt.'

Op de trap bleef ik naar hem luisteren, onder het spelen hield hij de omgeving scherp in de gaten. De fagot klonk laag en warm, sommige tonen verwaaiden, je moest je best doen om ze te horen. Het werd drukker op de trap, de meeste mensen waren in gesprek met elkaar of bladerden in een reisgids. Een eindje verder zat een knap meisje met een schetsboek op haar knieën. Had ze er vanmorgen ook gezeten?

Weer telde ik mijn geld op de grond.